

AVG in de zorg

Theo Hooghiemstra

Informatiebijeenkomst gegevensbescherming MRDM, 17 mei 2018

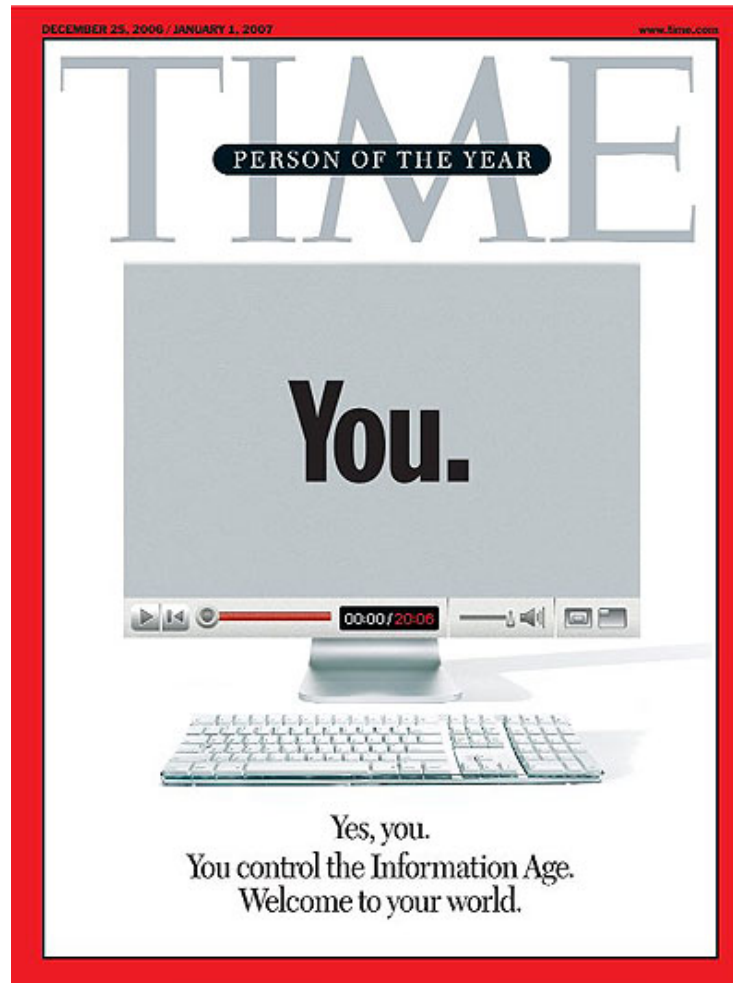
Opzet

- I. Ontwikkelingen rond ICT in de (zorg)praktijk
- II. Onderscheid Privacy & Gegevensbescherming
- III. Achtergronden en perspectieven AVG
- IV. Begrippen AVG & MRDM
- V. Enkele inzichten tot besluit
- VI. Vragen & Discussie

I. Ontwikkelingen in de (zorg)praktijk

- ▼ Groeiende impact van ICT in onze samenleving.
- ▼ Wbp & Richtlijn 1995, vaste telefoon, internet begin. Geen Facebook of Google.
- ▼ Globalisering door internet (apps, websites), smartphones en social media
- ▼ Inmiddels meer dan 350.000 gezondheidsapps.
- ▼ Medisch beroepsgeheim als traditionele notie en verankerd in WvSr, WvSv, Wet BIG en WGBO staat onder druk: digitalisering, vernetwerking, steeds meer gezondheidsgegevens buiten de behandelrelatie, persoonlijke gezondheidsomgevingen (websites, apps), decentralisatie naar gemeenten, Wiv, 'gedeelde informatie' in de GGZ met OM, gemeenten etc.

I. Ontwikkelingen: Time 2006.



II. Privacy & gegevensbescherming

- ▼ Privacy, preciezer: **recht op privéleven** (1950, EVRM). Bijvoorbeeld woning, correspondentie, ruimtelijke privacy of relationele privacy.
- ▼ Artikel 7 Handvest voor de Grondrechten van de EU.
- ▼ Gegevensbescherming: **Concept ‘bescherming van persoonsgegevens’ is ontwikkeld voor de structurele juridische bescherming van personen in de informatiesamenleving** met een set van waarborgen, checks en balances. Richt zich op alle persoonsgegevens, niet alleen op gevoelige en ook op het private domein, naast inbreuken door de Staat (Europese dataproductierichtlijn/AVG).
- ▼ Artikel 8 Handvest voor de Grondrechten van de EU.

II. Privacy

- ▼ Artikel 8 EVRM luidt: “1. Een ieder heeft **recht op respect voor zijn privéleven**, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.
- ▼ 2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.”
- ▼ Grondwettelijk: artikel 7 EU-Handvest
- ▼ Nissenbaum: 100% privacy: moet je in een grot leven.

II. Bescherming van persoonsgegevens

- ▼ RvE '70: Privéleven in artikel 8 EVRM schiet tekort in het licht van groeiend gebruik ICT: Onzekerheid reikwijdte 'privéleven'; slechts publieke autoriteiten, niet private partijen.
- ▼ Verdrag van Straatsburg 1981: alle personen beschermen, alle persoonsgegevens publiek én privaat: 'iedere informatie in relatie tot een geïdentificeerde of identificeerbare persoon.'
- ▼ Breder dan privacy: alle soorten persoonsgegevens, ook gewoon en privaat.
- ▼ Beperkter dan privacy: geen betrekking op ruimtelijke of relationele privacy.
- ▼ Structurele juridische bescherming tegen onzorgvuldig gebruik informatietechnologie.
- ▼ Zorgvuldigheid en 'checks and balances' staat voorop. Ipv: inbreuk op fundamenteel recht.
- ▼ Grondwettelijk: artikel 8 EU-Handvest.

III. Achtergronden & perspectieven AVG

- ▼ EU Verordening die een formele wet vervangt...! Vergaande Europeanisering tegen de trend in. Grondwet lege huls.
- ▼ Breder reikwijdte: regels voor een ieder op Europese markt, ook buiten EU.
- ▼ Mogelijk hoge boetes (tot 20 miljoen, of als dat hoger is 4% totale jaaromzet).
- ▼ Actualisering, politieke machtsstrijd met social media: effectiever, consistent (veel verdergaande harmonisatie dan onder de richtlijn, o.a. one-stop-shop, maar nog geen 100%. Zie bijvoorbeeld onze UAVG)!

III. Achtergronden & perspectieven AVG

- ▼ Grote mate van continuïteit: als op orde met de Wbp, beperkte aanpassingen
- ▼ Verordening met richtlijn-trekken. Aparte Uitvoeringswet AVG.
- ▼ Sterkere rechten van betrokkenen: Toestemming, inzage, correctie, vergeetrecht, overdraagbaarheid (voor de gegevens die persoon/patiënt zelf heeft ingebracht).
- ▼ Sterkere verantwoordelijkheden voor de verwerkingsverantwoordelijken & verwerkers, sterkere positie AP.
- ▼ Globale/flexibele algemene, technologie neutrale bepalingen. Vergt nader uitwerking in wetten, gedragscodes, standaarden. (E-B: nieuwe gedragscode wetenschappelijk onderzoek zorg?)

IV. Begrippen AVG & MRDM

- ▼ Persoonsgegevens & bijzondere persoonsgegevens
- ▼ Verwerken van persoonsgegevens
- ▼ Verwerkingsverantwoordelijke
- ▼ Verwerker
- ▼ Wat betekenen deze begrippen in de wereld van MRDM?

IV. Persoonsgegevens

- ▼ AVG: „persoonsgegevens”: alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon („de betrokkene”);
- ▼ als identificeerbaar wordt beschouwd een natuurlijke persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identifier zoals een naam, een identificatienummer, locatiegegevens, een online identifier of van een of meer elementen die kenmerkend zijn voor de fysieke, fysiologische, genetische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit van die natuurlijke persoon.
- ▼ Gepseudonimiseerde gegevens blijven in beginsel persoonsgegevens.

IV. Bijzondere persoonsgegevens

- ▼ Artikel 9 AVG: Verwerking van persoonsgegevens waaruit ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen, of het lidmaatschap van een vakbond blijken, en verwerking van genetische gegevens, biometrische gegevens met het oog op de unieke identificatie van een persoon, of gegevens over gezondheid, of gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid zijn verboden.
- ▼ Ook het verwerken van strafrechtelijke gegevens is verboden, tenzij.

IV. Uitzonderingen op het verbod

- ▼ Vitale belangen van het datasubject
- ▼ Kerk, politie partij of vakbond
- ▼ Gezondheid werknemer
- ▼ Uitdrukkelijke toestemming
- ▼ Uitdrukkelijk openbaar gemaakt
- ▼ Statistische analyse en wetenschappelijk onderzoek
- ▼ Rechtsvordering of rechtspraak
- ▼ Volksgezondheid
- ▼ Zwaarwegend algemeen belang

IV. Verwerking van persoonsgegevens

- ▼ verwerking”: een bewerking of een geheel van bewerkingen met betrekking tot persoonsgegevens of een geheel van persoonsgegevens, al dan niet uitgevoerd via geautomatiseerde procedés, zoals het verzamelen, vastleggen, ordenen, structureren, opslaan, bijwerken of wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiden of op andere wijze ter beschikking stellen, aligneren of combineren, afschermen, wissen of vernietigen van gegevens;
- ▼ Waar worden in de wereld van MRDM of in uw (zorg)organisatie geen persoonsgegevens verwerkt?

IV. Verwerkingsverantwoordelijke & verwerker

- ▶ „**verwerkingsverantwoordelijke**”: een natuurlijke persoon of rechtspersoon, een overheidsinstantie, een dienst of een ander orgaan die/dat, alleen of samen met anderen, het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt; wanneer de doelstellingen van en de middelen voor deze verwerking in het Unierecht of het lidstatelijke recht worden vastgesteld, kan daarin worden bepaald wie de verwerkingsverantwoordelijke is of volgens welke criteria deze wordt aangewezen; **De verwerkingsverantwoordelijke heeft macht, bepaalt!**
- ▶ „**verwerker**”: een natuurlijke persoon of rechtspersoon, een overheidsinstantie, een dienst of een ander orgaan die/ dat ten behoeve van de verwerkingsverantwoordelijke persoonsgegevens verwerkt; **De verwerker voert ‘slechts’ opdrachten uit voor de verwerkingsverantwoordelijke.**

IV. Legitiem belang verwerkingsverantwoordelijke, 6 AVG

- ▼ 1. De verwerking is alleen rechtmatig indien en voor zover aan ten minste een van de onderstaande voorwaarden is voldaan:
- ▼ a) de betrokkene heeft **toestemming** gegeven voor de verwerking van zijn persoonsgegevens voor een of meer specifieke doeleinden; b) de verwerking is noodzakelijk voor de uitvoering van een **overeenkomst** waarbij de betrokkene partij is, of om op verzoek van de betrokkene vóór de sluiting van een overeenkomst maatregelen te nemen; c) de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een **wettelijke verplichting** die op de verwerkingsverantwoordelijke rust; d) de verwerking is noodzakelijk om de **vitale belangen van de betrokkene** of van een andere natuurlijke persoon te beschermen; e) de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak **van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen**; f) de verwerking is noodzakelijk voor de behartiging van de **gerechtvaardigde belangen van de verwerkingsverantwoordelijke** of van een derde, behalve wanneer de belangen of de grondrechten en de fundamentele vrijheden van de betrokkene die tot bescherming van persoonsgegevens nopen, zwaarder wegen dan die belangen, met name wanneer de betrokkene een kind is. De eerste alinea, punt f), **geldt niet voor de verwerking door overheidsinstanties in het kader van de uitoefening van hun taken**.

IV. Toestemming

Daarbij is het belangrijk om te weten dat er pas kan worden gesproken van toestemming als er aan zes voorwaarden is voldaan:

- ▼ Vrij:
- ▼ Specifiek
- ▼ Geïnformeerd
- ▼ Ondubbelzinnig
- ▼ Begrijpelijk
- ▼ Bewijsbaar
- ▼ Minderjarigen

IV. Begrippen in de wereld van MRDM

- ▼ Verwerker of verwerkingsverantwoordelijke?
- ▼ Generieke social media, Facebook/Whatsapp: verwerkingsverantwoordelijke.
- ▼ LSP is verwerkingsverantwoordelijke, ipv duizenden zorgaanbieders gezamenlijk.
- ▼ *Special*: Leverancier persoonlijke gezondheidsomgeving = verwerkingsverantwoordelijke (persoon kan het niet zijn).
- ▼ Verwerker: als echt in opdracht van verwerkingsverantwoordelijke.
- ▼ **Welke van de onderstaande organisaties is volgens u verwerkingsverantwoordelijke of verwerker?**

I. **Ziekenhuizen**

II. **DICA**

III. **MRDM?**

V. Minimale verplichtingen AVG per 25/5

- ▼ Register van gegevensverwerkingen: ook voor verwerker die grootschalig gezondheidsgegevens verwerkt.
- ▼ Verwerkersovereenkomsten: gedeelde verantwoordelijkheid !
- ▼ Inhoud verwerkersovereenkomst: beveiliging, datalekken, sub-verwerkers (toestemming verwerkingsverantwoordelijke verplicht! Amphia-casus), audits en rechten van betrokkenen.
- ▼ FG aangemeld verwerkingsverantwoordelijken publieke taak, grootschalige verwerking gezondheidsgegevens, geldt in dat geval ook voor verwerker.
- ▼ Verwerker moet datalek melden bij verantwoordelijke.
- ▼ AP kan ook verwerker boete op leggen. Verwerker aansprakelijk bij schenden AVG.

V. Enkele inzichten tot besluit

- ▼ Noodzakelijkheid voor het doel staat centraal (veel meer dan toestemming).
- ▼ AP waagt zich vooralsnog niet graag aan duiding ‘algemeen belang’: verwijst dan naar de wetgever. Voor de wetgever is er bij landelijke registraties werk aan de winkel.
- ▼ Data protection by design & adequate informatiebeveiliging beschermt beter dan verantwoordelijkheid leggen bij personen/patiënten.
- ▼ Menselijk handelen en informele processen: zwakste schakel, Bewustwording = key!
- ▼ Het recht is niet zwart-wit, maar afhankelijk van context. AVG = belangenafweging.
- ▼ Strenge wetgeving is goed voor innovatie.
- ▼ De AVG biedt naast wettelijke plichten ook kansen (niet alleen in risico's denken) om vertrouwen te (her)winnen & hogere kwaliteit data: niet meer dan noodzakelijk!

VI. Vragen & discussie